

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

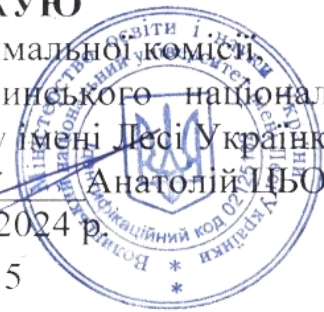
ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
ректор Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Анатолій ЦЕБОСЬ

«09» квітня 2024 р.

Протокол № 5

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ІСПИТУ ЗАМІСТЬ ЄФВВ

**ДЛЯ УЧАСТІ У КОНКУРСНОМУ ВІДБОРІ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ
ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
на основі раніше здобутих рівнів вищої освіти бакалавра (НРК 6),
магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК 7),**

**яким надано таке право відповідно до спеціальних умов Правил
прийому до ВНУ імені Лесі Українки в 2024 році**

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 054 СОЦІОЛОГІЯ

освітньо-професійна програма – СОЦІОЛОГІЯ

Пояснювальна записка

Відповідно до п.п. 8.3 розділу VIII Спеціальних умов участі у вступній кампанії Правил прийому до Волинського національного університету імені Лесі Українки в 2024 році спеціальними умовами участі у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня магістра на основі НРК6 або НРК7 є участь у конкурсному відборі на навчання за результатами співбесіди з іноземної мови замість ЄВІ та/або фахового іспиту замість Єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ).

Програма фахового іспиту зі спеціальності 054 Соціологія (ОПП «Соціологія») складена для вступників здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі рівнів вищої освіти «бакалавр», «магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Програма фахового іспиту передбачає перевірку набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 054 Соціологія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

У програмі фахового іспиту відображено базовий зміст підготовки з фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін: «Історія соціології», «Загальна соціологічна теорія», «Соціальна структура суспільства», «Методологія та програмування соціологічного дослідження», «Методи збору соціологічної інформації», «Методи аналізу емпіричних даних».

Тематичний виклад змісту програми:

«Історія соціології»

Вчення Е. Дюркгейма про метод. Правила соціологічного методу. Теорія соціальної дії М. Вебера. Основні поняття соціології П. Бурд'є. Теорія аномії Р. Мертона. Вчення Ф. Тьонніса про спільноту і суспільство. Феноменологічна соціологія знання П. Бергера і Т. Лукмана. Соціологія політики М. Вебера. Структура повсякденного світу А. Шютца. Теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса. Теорія наслідування Г. Тарда. Соціологічна спадщина В. Томаса і Ф. Знанецького. Психологія натовпу Г. Лебона. Концепція «дзеркального Я» Ч. Кулі. Чиказька соціологічна школа: основні напрями і вчення. Соціологія постмодерну З. Баумана.

«Загальна соціологічна теорія»

Що таке суспільство? Критерії зрілості суспільства. Історичні типи суспільства. Поняття «соціальна зміна» в соціології. Види та основні теорії соціальних змін. Поняття «соціальний процес». Критерії класифікації та види соціальних процесів. Соціальні рухи: поняття, види. Соціальні інститути: поняття, види, функції. Дисфункції соціальних інститутів. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Особистість як соціологічне та соціально-психологічне

поняття. Структура особистості. Типології особистості. Основні соціологічні теорії особистості. Соціалізація особистості: сутність, етапи, агенти. Соціологічні теорії соціалізації. Соціальний статус та соціальні ролі особистості. Символи статусу. Особистість як суб'єкт соціальних змін. Поняття «соціальна організація». Інституціоналізація організацій: механізми утворення і чинники функціонування. Теорії суспільства ризику. Поняття цінностей та ціннісних орієнтацій. Ціннісний світ сучасної особистості. Ціннісне поле особистості як індивідуально-соціальний конструкт. Соціальний контроль як основний чинник регулювання суспільних та міжособистісних стосунків. Поняття «гендер» в соціології. Гендерна соціалізація. Аномія і девіація як об'єкт соціологічного аналізу. Девіантна поведінка в соціології. Причини девіантної поведінки.

«Соціальна структура суспільства»

Соціальна структура суспільства. Головні елементи соціальної структури суспільства. Поняття та головні ознаки соціальної групи. Класифікація соціальних груп. Соціальні спільноти. Види соціальних спільнот. Поняття «соціальна стратифікація». Історичні типи стратифікації. Головні відмінності в інтерпретації класів К. Марксом та М. Вебером. Поняття та феномени соціальної мобільності. Типи соціальної мобільності. «Середній клас» як категорія соціально-структурного аналізу. Проблеми формування середнього класу в Україні: особливості соціологічного виміру. Соціальна нерівність, типи нерівності. Теорія «соціального простору» П. Бурд'є. Соціальна структура в суспільствах радянського типу. Особливості соціальної структури сучасного українського суспільства. Соціальна мобільність як об'єкт соціологічного аналізу. Проблема соціальної мобільності в сучасному суспільстві. Проблеми соціальної структури в працях П. Сорокіна. Проблеми соціальної структури в марксизмі та неомарксизмі.

«Методологія та програмування соціологічного дослідження»

Концепції соціального факту. Види соціальних фактів. Побудова соціальних фактів. Соціальний факт у соціологічному дослідженні. Інтерпретація соціальних фактів. Зародження соціальної статистики. Дані типу «державна статистика». Види змінних. Характер зв'язку між змінними. Визначення методології. Рівні методології. Види методологічного аналізу. Методичні основи побудови соціальних показників. Види соціальних показників. Кількісна і якісна стратегії соціологічних досліджень. Операції при кількісній і якісній стратегії соціологічних досліджень. Вчення про парадигмальний розвиток науки Т.

Куна. Соціологічні парадигми. Наука як пізнання, діяльність і знання. Р. Мертон про етос науки. Поняття, функції та структура програми соціологічного дослідження. Методичний розділ програми соціологічного дослідження. Методологічний розділ програми соціологічного дослідження. Поняття гіпотези в соціологічному дослідженні. Види гіпотез. Інтерпретація понять в соціологічному дослідженні. Види інтерпретацій. Концептуалізація понять: зміст та етапи. Звіт у соціологічному дослідженні та його структура.

«Методи збору соціологічної інформації»

Методичні вимоги до композиції анкети. Графік роботи над анкетною. Види документів. Традиційний аналіз документів. Протокол аналізу документів. Пошук і відбір експертів у соціологічному дослідженні. Підготовка експертів до роботи. Види і процедура експертного опитування. Види питань, підстави класифікації і методичні вимоги до різних видів питань анкети. Помилки, можливі при формулюванні питань і відповідей в анкеті. Проблема експерименту в соціології. Види соціальних експериментів. Планування експерименту. Внутрішня і зовнішня валідність експерименту. Розрахунок індивідуальних і групових соціометричних індексів. Аналіз результатів соціометрії. Методи обробки результатів соціометричного опитування. Побудова матриці і соціограми. Види соціограм. Види спостереження. Їх переваги і недоліки. Роль спостерігача. Мета і задачі контент-аналізу в соціології. Концептуальна схема дослідження: опис предмета в категоріях контент-аналізу.

Методи аналізу емпіричних даних

Поняття вимірювання. Види вимірювання. Рівні вимірювання у соціології. Номінальні, порядкові, метричні шкали: інтерпретація, види, операції, перетворення. Міри центральної тенденції та міри варіації для шкал різних типів. Міри відхилення емпіричного розподілу від нормального. Аналіз розподілу однієї змінної. Зв'язок між двома змінними: інтерпретація, види, формалізація. Аналіз зв'язку між двома змінними. Статистичний розподіл Хі-квадрат: параметри, сфери застосування. Коефіцієнт χ^2 : інтерпретація, число ступенів свободи, рівні значущості. Інтервальне оцінювання. Перевірка статистичних гіпотез. Множинна лінійна регресія: рівняння, інтерпретація коефіцієнтів, оцінка якості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНТЕРНЕТ- ДЖЕРЕЛ

1. Агенти соціальних змін у суспільстві нестійкої інституційності. Злобіна, О. (ред.). Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 330 с.

2. Бенчак О., Устич С. Емпіричне соціологічне дослідження транскордонного співробітництва у Карпатському регіоні: монографія /за заг.ред. С.І.Устича. ТОВ «РІК-У», 2018. 288 с.
3. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. К.: Дух і Літера, 2015. 380 с.
4. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Пер. з нім. О. Погорілий. К.: Наш формат, 2018. 216 с.
5. Гуменюк Л. Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. [Електронний ресурс].
6. Голька М. Суспільна пам'ять та її імпланти. Пер. з пол. В. Ф. Саган; наук. ред. А. М. Киридон, С. С. Троян. Київ: Ніка-Центр, 2022, 216 с.
7. Дембіцький С. Розробка соціологічних тестів: методологія і практики її застосування : монографія. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 304 с.
8. Історія соціології (у 2-х книгах) [Електронний ресурс]: навчальний посібник. О. А. Рахманов, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк. К.: КНЕУ, 2017. 279 с.
9. Історико-теоретичний аналіз дослідницьких програм в соціології. В. Ворона, В. Казаков, Н. Отрешко, В. Пилипенко, В. Резнік, В. Степаненко; за заг. ред. В. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 249 с.
10. Калашнікова Л. В. Аналіз та комп'ютерна обробка соціологічної інформації : Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 108 с.
11. Козирєв М. П. Соціологія: підручник Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 656 с.
12. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності [Є. Головаха, С. Дембіцький, Н. Паніна та ін.]; за наук. ред. Є. Головахи та С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с.
13. Кузьмук О. М. Середній клас в українському суспільстві: перспективи теоретичного та емпіричного дослідження : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 172 с.
14. Любчук В.В. Позакультові практики сучасних християнських церков: теоретичний та емпіричний аспекти дослідження. Монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 184 с.
15. Мазурик О. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум: навч. посібник. Донецьк : Східний видавничий дім, 2011. 232 с.
16. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження. Курс лекцій. 2-е видання, доповнене. К., Інститут соціології НАН України, 2007, 320 с.
17. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: Підручник. К.: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.

18. Паніотто В.І., В.С. Максименко, Н.М.Харченко. Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Видавничий дім “КМ Академія”, 2004. 270 с
19. Перевесники Незалежності. Силуети покоління у часі та подіях. Макеєв С., (ред.) Коваліско, Н.(ред.). Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 299 с.
20. Підходи до класового аналізу. За ред. Е. О. Райта; переклад з англ. О. Симончук. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.
21. Пилипенко В. Є., Попова І. М., Танчер В. В. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посіб. 2-е вид. К.: ПЦ «Фоліант», 2007. 451 с.
22. Пилипенко В. Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільств: Монографія. Л.: ЗУКЦ, 2012. 326 с.
23. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри; за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с.
24. Сальнікова С. Вибірка у соціологічному дослідженні. Підручник. Луцьк. Вежа-Друк, 252 с.
25. Сальнікова С. А. Математичне моделювання соціальних мереж. Навч. посібн. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 120 с.
26. Сапелкіна О. В., Чепурко Г. І. Емпірична соціологія: курс лекцій. Львів, Простір-М. 2018. 268 с.
27. Симончук О. Соціальні класи в сучасних суспільствах: евристичний потенціал класового аналізу. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. 416 с.
28. Сокурянська Л.Г. Вступ до соціології. Навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 206 с. URL: http://sociology.karazin.ua/images/docs/metod_books/vstup_do_sociology.pdf
29. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму. [О.Г.Злобіна, М.О.Шульга, Л.Д. Бевзенко та ін.]; за наук. ред. О. Г. Злобіної. Київ : Інститут соціології НАН України, 2016. 276 с.
30. Соціологічні дослідження в молодіжній роботі. Навчально-методичний посібник для фахівців, які працюють з молоддю. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2021. 90 с.
31. Соціологічні дослідження в шкільному колективі: функції, методи, організація проведення та інтерпретація результатів : Методичний посібник для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів. Уклад. С.В. Білошицький, С.С. Мітягіна. Хмельницький, 2016. 93 с.
32. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник. За наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. Київ: «Каравела», 2020. 356 с.
33. Соціологія: організація емпіричного дослідження. Навч. посібн. / уклад. Балановський Я. М. Умань: Візаві, 2019. 471 с.

34. Стан сингулярності: соціальні структури, ситуації, повсякденні практики. С. Макеєв, С. Оксамитна, А. Домаранська, О. Іванов, Т. Костюченко, Л. Малиш, Т. Марценюк, С. Стукало; за ред. С. Макеєва і С. Оксамитної. К.: НаУКМА, 2017. 180 с.
35. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір. За наук. ред. М.О. Шульги. Київ: Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
36. Степаненко В. П. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ. Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с.
37. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва К., Іванов В., Коритнікова Н., Костенко Н., Семотюк О., Людмила Ю.; за заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К. та Іванова В.. К.: Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 416 с.
38. Сучасні методи збору і аналізу даних в соціології. Матеріали VI Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В. Паніної. За наук. ред Є. І. Головахи і Т. Я. Любивої. К.: Інститут соціології НАН України, 2013. 140 с.
39. Теоретики світової соціології: життя та творчий спадок. (Путівник портретною галереєю інституту соціології НАН України); за ред. акад. НАН України, проф., д.е.н. В. Ворони. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 301 с.
40. Юськів Б.М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: Монографія. Рівне. : Перспектива, 2006, 203 с.
41. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації. Упоряд. та заг. ред. О. М. Балакіревої та О. О. Яременка. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 264 с.
42. Якісні дослідження в соціологічних практиках : навчальний посібник. За ред. Н. Костенко, Л. Скокової. К. : Інститут соціології, 2009. 400 с. URL: https://i-soc.com.ua/assets/files/library/gs_ok.pdf.
43. Creswell J.W., Poth C.N. Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. Fourth Edition. Sage publications, 2018. (Chapters 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11) <https://sociology.knu.ua/uk/library/qualitative-inquiry-and-research-design-choosing-among-fiveapproaches-3rd-ed>
44. Gerring J. Social Science Methodology. A Unified Framework. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. 539 p.
45. Hoover K., Donovan T. The Elements of Social Scientific Thinking. 11th ed. Cengage learning publisher, 2013. 208 p.
46. Day Ian. Qualitative Data Analysis. A user-friendly guide for social scientists. Routledge, 2005. 294 p.
47. Improving Survey Methods: Lessons from Recent Research / Ed. by U. Engel, B. Jann, P. Lynn, A. Scherpenzeel, P. Sturgis. London: Routledge, 2014. 252 p.
48. Marvasti, A.B. Qualitative Research in Sociology. Sage Publications, 2004.

49. Ukrainian Sociology in the 21st Century: Theory, Methods, Research Results / edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv : V. N. Karazin Kharkiv National University, 2018. 560 с.

ІНТЕРНЕТ- ДЖЕРЕЛА

1. Архів журналу «Соціологія: теорія методи, Маркетинг». URL: <http://stmm.in.ua/archive/>
2. Інститут соціології НАН України. URL: <http://isoc.com.ua/>
3. International Sociology: SAGE Journals. URL: <https://journals.sagepub.com/home/iss>
4. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
5. Соціологічна асоціація України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>
6. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <http://ratinggroup.ua/>
7. Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо? Онлайн курс на платформі Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/SOC101/2015_T1/about
8. SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. URL: <http://socis.kiev.ua/ua/>
9. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>
10. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
11. Центр Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/>
12. Центр соціальний моніторинг. URL: <https://smc.org.ua/>
13. Європейське соціальне дослідження: <https://www.europeansocialsurvey.org>

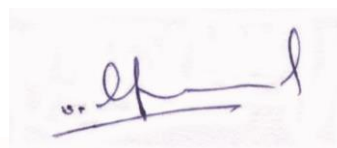
СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Порядок оцінювання: конкурсний бал вступника *для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти* оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів (*фаховий іспит*). Фаховий іспит відбувається у формі комп'ютерного тестування. За кожну правильну відповідь тестового завдання (20 завдань) вступнику нараховується 5 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

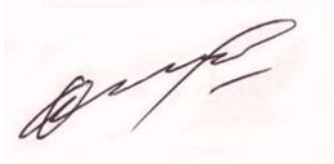
- 1 рівень (високий): 200-180 балів;
- 2 рівень (середній): 179-160 балів;
- 3 рівень (достатній): 159-140 балів;
- 4 рівень (низький): 139-100 балів.

Голова фахової атестаційної комісії

Ярослав ЯРОШ

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ